

(א) [שבת כ. ו"ט, ב] מנחות
(ג) [מנחות שם ב"מ מ: א,
ד] קדושין מז: ב"מ נו:
מנחות סט. עז. ה] [בקהושין
איתא רבה, ו] [ב"מ מ:
מנחות עז. א, ו] [מנחות שם
בכורות ה, א],

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה והשקל וכו'
כפלים של חול אלא איירי
בשקלים שהיו קודם:

מוסף רש"י

וְהָיָה חוֹמֵשׁ בִּזְיָה וְאִשְׁתָּהּ לֵאלֹהֵי עֵדִי
 מִיְּמֵינוּ רִיבֵעָה אֲלֵהָ חוֹמֵשׁ וְהָיָה
 פְּרִינָהּ לְקָנוֹן חָזִי מוֹמֵן וְעוֹכֵל לֹא
 נַעֲבִיד לְדָוִן לְטַעַם אִשְׁנֵי בְּרִיבֵעָה
 כִּי־שׁ לְטַעַם חוֹמֵשׁאֵל הֵיךְ לֹא
 הָיָה לְדָוִינָה נָמִי מֵרַקֵּב חָזִי הֵפִין
 הֵייוֹ חָזִי מֵרַקֵּב שְׁלִישִׁית הֵפִין.
 לְדָוִינָה מֵפֶרֶשׁ לֵמַח הַתַּנּוּן:
 בְּרִעִיתֵי הֵפִין הֵייוֹ שְׁלֹשָׁה לְוִיגֵן. וְהָיָה
 לֵאלֹהֵי עֵדִי נָמִי חָזִי בְּרִעִיתֵי הֵפִין
 לְדָוִינָה לֹא וּמֵחֲמָה מֵשׁוֹם לְדָחִי לְמִיטְעִי
 בְּחָזִי קֵץ דִּבְשׁ לְדָוִינָה ז' לְוִיגֵן וְאִמְרֵי
 לְקָנוֹן בְּרִיבֵעָה טַעַם אִשְׁנֵי וְלֹא
 הֵייוֹ נָמִי רֹבֵעַ הֵקֵץ לְעֵלֵי [פס:] וְחָזִי
 לֹא לְדָוִינָה מוֹמֵן דִּבְשׁ: **וְרִעִיתֵי**
 הֵייוֹ חָזִי מוֹמֵן לְדָוִינָה [שס] בִּזְיָה
 וּמֵחֲמָה: **וְשִׁמְיֵינוּ** הֵייוֹ חָזִי בִּזְיָה
 וְרִעִי בִּזְיָה אֲבָל יֵשׁ אֵין דְּרָכּוֹ לְמַדּוֹד
 כְּלִי קֶטֶן כֹּל כֵּךְ אֲלֵהָ נִמְכָּר בְּאוֹמֵד
 ז' בְּמִשְׁקָל אֵם דְּבַר יֵקָר הָאֵל: **וְחָזִי**
שְׁמִינִית גְּרַסְיָן בְּחֹסֶפֶתָא [פס"ה]. וְחָזִי
 קֹרֶסֶת הַנּוֹכַח בְּהַרְבֵּה מִקּוֹמָו' מ' סָאָה
 חֲקוּטָה קוּרְטוּב שֶׁפֶלֶם לְמַכּוֹר קוּרְטוּב י"ן
 כפ"ב לְחוּלִין (דף טו.) וְכפ"ק לְמַכּוֹר
 (דף א.) וְלִיעֲבִיד נָמִי קִבְיִים. לְלִיְהוֹ

שלישית הסאה כי היכי דמקון שלישית
במקדש. דהוא שלשה קצין וגדול של
בבזיים מחמת מרקב: דהאלי מרקב. ד
מוקדיים שליש אלא רביעי ואחמי למיטעו
האלי וסומן ועוכלא דאלי ניעידי. דהאלי ר'
אס חומש הרפרישית לעיל וכ"ס דלחא
שמתקן קטנותיו יודעין דבר לשער כי
רביעיים הדין. פחותה משלישית ההיא
דהו במקדש. דלחמקן לעיל (דף פו:)
אין מוסיפין על המדות ור'. אס באו
מדות הראשונות דלא יתי למיטעי אי
בגון חנוני הקונה יין ויפירות מהו
לקח בשעת הגורון ועבשיו הוקיר כי
הרעא. שמביאים תבואה לכאן כשימור
משום האי טעמא גופיה: אלא. להכי
אלא שמו: ליהוי ציוול מקח. אס כי
שנביאין תבואה לכאן רגיליש ליתא ה'
שנמאנה שמו דר' קצין י"ב דבני ה'
משמות וצטל המקח: והאמר רבא ה'
במדה אפילו פחות מכאן אנהא רבא
נמי חוזרין אלא משום דפחות מכדי ר'
דחא לרבא לית ליה חזרה דבמי שנמאנה
בפחות משמות הוי מחילה וציוותא מש'
כי אס שמו והוא לל דיע ומכר
כלום אכל אס הוסיפו יומא משמות
יפסיד מקחן שלו כלום אכל לריו
ואינו מרווח. והכי הו להו למימר
דלמר מוסיפין שמו והלכך מותר
מוסיפין משום פסידא דחגרא שהיה
מכן ה' דביני: עשרים קלים חמש
מקומות והמנה מחשבה עשר סלעים

לילה בהדייהו דהיינו תומן אכל שמיית לשון נקבה היינו שמיית
 והלהו דהיינו דקתי לקמיה גבי לוג רביעית ושמיית אכל הכא גבי
 קרב גרם רובע ותומן והתומן חזי לוג ג' בליים וחזי תומן בליה
 ומחאה: ועוכלא אחד מהמשה ברובע. הקב כלומר אחד מה' בלוג

ועוכלא וכמה היא
ברביע *ובמדת הלח
הין ושלשית ההין ו
לוג ורביעית ושמן
בשמינית וזהו קורט
באתי לאיחולפי בתת
תילתא אי הכי קב
לאיחולפי בחצי תר
טעמא דלא עביד
תרכא אלמא טעי אי
תומן ועוכלא לא ליע
קטנות בקיאי בהו
רביעית ההין לא ליע

לא גזרו בהו רבנן בממ
ורזין תן: ^א אמר שמ
המדות יותר משתור
משות ^א והמשתכ
אין מוסיפין על המד
אילימא משום אפקו
[אלא משום אונאה
^א והאמר ^א רבא וכל ד
ושבמנין אפילו פחות
דלא ליהוי פסידא ל
ליהוי ליה רווחא לא
איכרי ^א אלא אמר ר
אשכח ורש ^א והשק
שקלים חמשה ועי
וחמשה שקל

ההבדל: ומשני אתי לחלופי
מקבילים וימדוד לו מוכר
ינו קב וחצי ואינו פחות
נראה בעיני דה"ג אי הכי
ן אינו גדול אפי' רביע כי
למיטע: בקיאי זהו אינשי.
מחזיק ולא אתי לרמות:
רביע ואפי' למיטע: כיון

מות היו צדין עד כאן
העיר להוסיף על כל המ
גדילין כי אם שמות יותר ש
הרבה ציחד כדי למכור כ
אפילו כפלים כפי שהש
הוסיפו המדות ויקורו ו
מוסיפין יותר משמות המ
ף יתר על שמות ולא נכו
קצין צד' (דירר) וכשהוסיפו
חזיר לו פשוט ויהיה המכ
ואפילו אם יוסיפו על ה
פחות משמות דהוי מחיל
אם היו מחילה לגמרי לא
עפי מן המאנה דפסק
ז שיהיו חוזרין: דלא ליהוי
ו שיהיה רגיל עד עכשו
ו שיהיה פסידא מקרן שלו
ו לא חשו כחמים אחר
דמים כדי שיקרא תגר ו
מוסיפין על המדות שה
וסיף שמות דלא חייש ק
לא המיר הכתוב וכן נר
עשרים שקלים עשרה וחמ
עשרים סלעים ויש חמשה

במקדש נמי לאזור. אע"פ שהיו צריכין למדוד שלישיה הדין
לאיל ורביעית לכבש יכולין היו למדוד בלוגין לחי
היו ששה לוגין לשלישיה הדין ארבעה לוגין לרביעית שלשה לוגין:
והשקל עשרים גרה. תימה והא כ"ד גרה היו דברה היו מעה
כמרגומי עשרים גרה עשרין מעין

(שמות ל) ואמר^א (קדושין יא: גי.) דלעל
 ד' דינרים ושם מעה כסף דינר הוי
 כ"א^א ואומר ר"ת דצינמי חכמים הוסיפו
 שמות על הסלע דמעיקרא לא היה
 רק עשרים גרה והוסיפו עליו ד' גרה^ב
 ולר"י נראה דהוסיף ד' הוסיף ד' גרה
 על הסלע ולעולם המנה של חול כ"ה
 סלעים ושל קודש כ' אלא שנחמלה
 היה השקל עשרים והוסיף עליו ד'
 גרה וה"ק קרא והשקל שהיה מחלה
 עשרים גרה ומאותם שקלים יהיה
 לכס המנה עשרים שקלים חמשה
 ועשרים שקלים עשרה וחמשה שקל
 והיינו ששים שקלים צ"ן הכל ולא
 איירי בשקלים שניתוספו שמונתם
 לא היה המנה אלא חמשים כפלים של
 חול (ה) כשקלים שהיו קודם שהוסיף
 והא דנקט קרא חשזון זה ולא רצה
 לכלול ששים שקלים יחד ואומר ר"ת
 לפי שהיה להן משקלות אחת שלש
 מנה של קודש ואחת מנה של הדיוט
 ואחת של רביע מנה של קודש כמו
 שתרבות יונתן וסלעים עשרין מעין
 תלתות מניא ושלשים סלעים מנא
 דכספא כ"ה סלעים רביעית מניא ט"ו
 סלעין כולוהו שיעין מנא רבא דקדושא
 יהא לבון ולפי"י קשיא דלאין התרגום
 משמע כדצריז שאל יפרש תלתות
 מניא דהשתא הוי עשרים סלעים
 שמקודש א"כ כמו כן יפרש מנא
 דכספא של חול של עשוי הוי עשרים
 וחמש סלעים של קודש לכן זה אינו
 דהוי שלשים של קודש לכן ורש"י פי'

בצירוף יחזקאל דמנא דכספא כ"ה סלעים מיירי צננה של חול שהיה קודם משמע שרצה לומר כפי ר"י שנשתנה מנה של חול וקשיא דלמה לילה למינקט מנה של קודם כיון ששינו אותו דאם לא היו אותן שלשה משקלות בצאותה שעה היה לו לכלול ששים שקלים יחד והר"ר ממשולם אומר דנקט קרא חשבון זה כנגד זרבת כהנים ביצרך יס ט"ו ביאר כ' ביאש כ"ה ושמה במדרש הוא כך ויש ליתן טעם שלפי שמתבררין ישראל נתינת שקלים עשה יחזקאל חשבון זה בשקלים: כך

עד כאן לאיל עד כאן לכבש דהיינו חצי ושלשית ורביעית ההין:
ת בין גדולות בין קטנות לפי חשבון אחד מכור עד רביעית ולשכר
שהחזיק ה' בימים אחיך עתה ו'. וטעמה מפרש לקמיה: **והפשהכר.**
ו מעט אל ישתכר יותר משמות [וכגון שלא הוקר השער אבל אם
הולך. ותקנת חכמים היא זו שלא ישתכר יותר]: **משום אפסויה**
וכנס הויקר מוקיפין יותר מכדי תוספת: **שמות נמי לא ליעשה.**
לדלותו מכר דהוי עכשיו אונאה אין שניהם חוזרין כשאין מוסיפין
עשות תקנה שיצטלו על ידה המכירות והכי דמי כגון החמרים
ומדות שמות והן לא ידעו יתנו כמו כן ה' קצין זה' דייך וממלא
קיים אבל אם הוסיפו על החמשה קצין קב וחצי הרי נתאנה יותר
ומת פחות משמות ליהוי ביטול מקח: **כל דבר שבמדה** שהוטעה
בחשבן הנמכר בצומד הכא חוזר ומיהו לדעות גמור הוא ופשיטא
וין רבא לאלא לאפוקי ממחילה ומיהו מקח טעות הוא לתזור שניה
זכרן הוצב (ב"מ 97.) הלכתא שמות קנה ומחזיר אונאה אבל
דלא לתגרא. שצא מעיר אחרת ואמרן דמשתכר שמות ובשלא הוסיפו
זכרן כי אם שמות שהיה לו להרויח ולא הפסיד מקחן שלו
מתמה גמרא פסידא הוא דלא ליהוי ליה. כלומר להכי משו דלא
ירויח: **וזן וזין תגרא איקרי.** בתמיה. משל הוא וכי לך קנה
ירויח אינו חושש לה ודאי אין לך פסידא גדולה מזו שטורח ואוכל
כי אם פחות משמות כדי שירויח התגר פורתא: **קרא אשכח.**
אתגר אם יטעה בתוספת ולא ירויח ומיהו יותר משמות אין
הטעם בעינין: **השקל. סלע. עשרים גרה.** מעות קטנות שיש
שקל שלש חשבונות הללו צידד המנה יהיה לכם ויש לומר דיש
עשרים לכך נאמר שלש המנים הללו המנה היא קודש יהיה לכם:

קמא א ב מיי פ"ז מהל'
גניבה הל' ז סמג
ללאוין קנב טוש"ע ח"מ סי'
רלא סעיף ד:

קמב ג מ"י שס ה"י ז.
קמב ד מ"י פ"ח מה"י
גניבה ה"י ז סמב
עשין עב טו"ש"ע ח"מ ס"י
רלס סק"ף טו:
קמב ה ה"י פ"ד מה"י
מכירה ה"י א סמב
לאזין קע טו"ש"ע שס סק"ף
כ:
קמב ו מ"י שס פט"ו
הלכה ה"י ז ועין
צבאשגות קמב שס טו"ש"ע
ח"מ ס"י רלב סק"ף א:

תורה אור השלם

וְהַשְׁקֵל עֲשָׂרִים גֶּרָה
עֲשָׂרִים שְׁקָלִים חֲמִשָּׁה
וְעֲשָׂרִים שְׁקָלִים עֲשָׂרָה
חֲמִשָּׁה שְׁקָל הַמָּנָה יִהְיֶה
לָכֶם: יִחָזְקֵאל מֶה יֵב

מוסף תוספות

א. שהשקל של תורה
יכו' הוא הנקרא סלע
במתרגומין כסף שלשים
שקלים כסף תלתין סלעין.
ד. נ"א:
שהיו מנשג. ב. נ"א:
שהיו סופין על הידניים,
דהשקל הזה עשרים גרה
במתרגומין עשרים מעה
ויגיע לכל דינר חמש
מעות, והם וסיפו שותת
דאמרו ש מעה כסף דינר.
מס' י"ד.

רבינו גרשום

[illegible]

שנתגמא אכל שחות מוסיפין בטול מקח אלא מחזיר אונאה: והאמר רבא כל דבר רכבי, ואכל משה' און מוסיפין וכן במדה ויחזיר ונתן לו במדה יוחר משחתו ונתן לו במדה

גזר דקנה ויחזיר בלא ריוח: דובן חובין תגר איקרי. ואין צריך ריוח אחר: אלא. ודאי בדיו הוא שאין מוסיפין אפי' שחות שלם ודאי במנה קנה חנוני פורחיה. והשקל שקלים ארבעה עשרים שקלים ושישים שקלים וצמח שקל. צרוף שקלים וטבל מנה שיעור מנה של פורחיה והמנה של שקלים אינו כ"ה שקלים שעורין ק"ד. ודאי. וצמח שקלים מהדיו ארבעה עשרים